

ต้นทุน ผลตอบแทนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอยางแสน จังหวัดเชียงราย

บุษราคัม กันแต่ง

ธัญญา ธรรมรัตน์

อนันต์ สุ่มใจยา

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สำนักวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ดร.กัสม่า กาซ้อน

รองศาสตราจารย์ สำนักวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 15 มีนาคม 2563

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 20 มีนาคม 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 2 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุน ผลตอบแทนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของเครื่อง ตกแต่งที่ทำจากเครื่องจักสานไม้ไผ่ และเพื่อศึกษาปัญหาในการทำเครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอยางแสน จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ เครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอยางแสน จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า

1. ต้นทุนการผลิตเครื่องจักสานแต่ละชนิด มีต้นทุนการผลิตที่แตกต่างกันไป ตะกร้าหวด มีต้นทุนเฉลี่ย 190.33 บาทต่อชิ้น หวดนั่งข้าว มีต้นทุนเฉลี่ย 113.67 บาทต่อชิ้น ชะลอม มีต้นทุนเฉลี่ย 194.58 บาทต่อชิ้น หมวกสาน มีต้นทุนเฉลี่ย 144.67 บาทต่อชิ้น พานขันโตก มีต้นทุนเฉลี่ย 278.15 บาทต่อชิ้น ตะกร้าใส่ของอเนกประสงค์ มีต้นทุนเฉลี่ย 204.00 บาทต่อชิ้น และกระเป๋าสาน มีต้นทุนเฉลี่ย 157.21 บาทต่อชิ้น

2. ผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน พานขันโตกมีกำไรจากการจำหน่าย มากที่สุด เฉลี่ย 236.85 บาทต่อชิ้น รองลงมาคือ ตะกร้าใส่ของอเนกประสงค์ กำไรเฉลี่ย 122.00 บาทต่อชิ้น ชะลอม กำไรเฉลี่ย 86.88 บาทต่อชิ้น กระเป๋าสาน กำไรเฉลี่ย 54.07 บาทต่อชิ้น หวดนั่งข้าว กำไรเฉลี่ย 43.00 บาทต่อชิ้น ตะกร้าหวด กำไรเฉลี่ย 40.93 บาทต่อชิ้น และหมวกสาน กำไรเฉลี่ย 38.67 บาทต่อชิ้น

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งที่ทำจากเครื่องจักสานไม้ไผ่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความทันสมัย ($\bar{X}=4.43$) รองลงมา ได้แก่ ความน่าสนใจ และความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.40$)

4. ปัญหาในการทำผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่ ด้านสุขภาพ มีผลเสียต่อสายตา คิดเป็นร้อยละ 18.29 กระดูกสันหลัง คิดเป็นร้อยละ 16.46 และมีผลเสียต่อนิ้วมือ คิดเป็นร้อยละ 12.80 ด้านการพนสีในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$) เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พ่นสีไม่ตรงตามที่ทำการออกแบบไว้ ($\bar{X}=4.70$) รองลงมาได้แก่ สีที่ใช้ต้องสีเสมอเท่าเทียมเหมือนกันหมด ($\bar{X}=4.67$)

คำสำคัญ: การพัฒนา ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน ต้นทุนและผลตอบแทน

Cost, Return and Product Development from Bamboo Wicker Ban Saw Community, Moo 1, Ban Saeo Sub-District Chiang Saen District, Chiang Rai Province

Bussarakum Kantang

Thananya Thammarat

Anan Soomjaiya

Undergraduate, School of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Dr.Kasama Kason

Associate Professor, School of Accounting, Chiang Rai Rajabhat University

Received: 15 March 2020

Revised: 20 March 2020

Accepted: 2 April 2020

Abstract

This research aimed to study the cost return and product development of bamboo wicker and to study the problems in making bamboo basketry at Ban Saeo Community, Village No. 1, Ban Saeo Sub-district, Chiang Saen District Chiang Rai The samples used in the study were Bamboo Basketry Products Group, Ban Sae Community Village, Chiang Rai, 30 people. The tools used in the study were Interview and questionnaire

The research results were found that

1. Cost of production of each type of jokebox There are different production costs, the average cost of the steamer basket is 190.33 baht per piece, the rice steamer has an average cost of 113.67 baht per piece, the Cha-lom has an average cost of 194.58 baht per piece, the woven hat has an average cost of 144.67 baht per piece. 278.15 baht per piece Multi-purpose basket the average cost is 204.00 baht per piece and woven bags. The average cost is 157.21 baht per piece.

2. Returns from sale of wicker products Phan Khantoke had the most profit from sales, an average of 236.85 baht per piece, followed by a multi-purpose basket, an average profit of 122.00 baht per piece, Cha-lom, an average profit of 86.88 baht per piece, an average profit of 54.07 baht per piece, steamed rice steamer, the average profit was 43.00

baht. Per item, the average profit is 40.93 baht per piece, and the hat weaves the average profit 38.67 baht per piece.

3. Development of decorative products made from bamboo wicker Overall, it was at a high level ($\bar{x}=4.37$). When considering each of them, it was found that the one with the highest average was modernity ($\bar{x}=4.43$), followed by interest and creativity ($\bar{x}= 4.40$)

4. Problems in making bamboo wicker products. Health has a negative effect on eyesight. Accounted for 18.29 percent of the spine Accounted for 16.46 percent and had a negative effect on fingers it was 12.80%. The overall painting level was the highest ($\bar{x}=4.64$). It was found that the items with the highest mean were spray paint that did not match the design ($\bar{x}=4.70$), followed by the colors used must always be the same color ($\bar{x}=4.67$).

Keywords: Development, Wicker products, Cost and return

บทนำ

เครื่องจักสานไม้ไผ่มีมานานตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ถือว่าเป็นแขนงหนึ่งในงานหัตถกรรมและงานหัตถกรรมศิลป์ ถูกสร้างขึ้นจากวัสดุที่เป็นไม้ไผ่ ในอดีตมนุษย์เรานำวัสดุจากธรรมชาติที่หาได้ใกล้ตัวมาทำให้เกิดประโยชน์ เช่น ท่อนไม้ ไม้ไผ่ หรือต้นไม้ประเภทเถาวัลย์ เป็นต้น นำมาสานขัดเป็นรูปทรงต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นภาชนะหรือใช้เป็นอุปกรณ์ทำครัว ก่อนจะได้พัฒนามาเป็นเครื่องจักสานที่มีความประณีตในยุคถัดมา โดยเครื่องจักสานจะสำเร็จเป็นรูปร่างที่สมบูรณ์ได้นั้นต้องผ่านกระบวนการจักสาน โดยการสานนั้นจะใช้ไม้ไผ่เป็นวัสดุหลักหรือเรียกว่า “ตอก” ซึ่งถือได้ว่าเป็นขั้นตอนของการเตรียมวัสดุในการทำเครื่องจักสานขั้นตอนแรก ต่อมาจะเป็นขั้นตอนการสานและการถัก การสานเป็นกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์โดยใช้ฝีมือและความประณีต ความชำนาญ เป็นหลักเพื่อการใช้งานที่คงทน

เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทยที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของคนไทยมาช้านาน แม้ทุกวันนี้จะมีภาชนะเครื่องใช้ที่ทำด้วยพลาสติกและวัสดุอย่างอื่นมาใช้แทนเครื่องจักสานบางชนิดก็ตาม แต่เครื่องจักสานหลายชนิด ก็ยังเป็นของใช้พื้นบ้านของชาวชนบท ที่มีคุณสมบัติพิเศษที่ไม่สามารถใช้สิ่งอื่นทดแทนได้ เช่น ก่องข้าว กระติบข้าว และเครื่องจักสานสำหรับจับและดักสัตว์น้ำบางชนิด ได้แก่ ลอง ไซ ลัน อีจู้ เป็นต้น นอกจากเครื่องจักสานจะเป็นเครื่องใช้พื้นบ้านของคนไทยมาแต่อดีตแล้ว เครื่องจักสานยังป็นงานศิลปหัตถกรรม และหัตถกรรมที่บรรพชนไทยทำขึ้นตามสภาพสิ่งแวดล้อม ชนบประเพณีและวัฒนธรรม ดังนั้นเครื่องจักสานไทย ซึ่งเกิดจากความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาของคนไทย สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยจากอดีตสืบมาจนปัจจุบัน (ทฤษฎีปัญญา, 2560)

ในจังหวัดเชียงรายมีแหล่งผลิตเครื่องจักสานที่ทำจากไม้ไผ่อยู่หลายแห่ง หนึ่งในนั้นคือชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมานานตั้งแต่รุ่นสู่รุ่น และในอดีตตำบลบ้านแซว ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและทำเครื่องจักสานไม้ไผ่ หวาย เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและเพื่อจำหน่าย แต่ในปัจจุบันมีอาชีพใหม่ๆ เข้ามาให้ทำหลากหลาย เช่น ค้าขาย รับจ้าง ทำสวน รับราชการ ฯลฯ ชาวบ้านจึงหันไปประกอบอาชีพอื่น แต่ยังมีชาวบ้านบางส่วนประกอบอาชีพทำเครื่องจักสานไม้ไผ่เพื่อยึดเป็นอาชีพหลักอยู่และนำมาจำหน่ายให้แก่คนในชุมชนรวมถึงใช้งานเอง

ทางผู้จัดทำวิจัยจึงศึกษามุ่งเน้นที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งที่ทำจากเครื่องจักสานไม้ไผ่ เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนและตัวผลิตภัณฑ์จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงศิลปะประยุกต์ โดยมีไม้ไผ่เป็นวัสดุหลักในการออกแบบ เป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่นำแนวคิดมาจากรูปแบบเดิม เพื่อเป็น

การปรับปรุงยุคดิจิทัลให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบันมากยิ่งขึ้นและยังเป็นการอนุรักษ์งานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนไทยควบคู่ไปกับการศึกษาปัญหาในการทำเครื่องจักสาน และการให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องต้นทุน ค่าแรงให้กับชุมชน เพื่อให้สร้างรายได้และให้งานหัตถกรรมจักสานไม้ไผ่คู่กับคนไทยเป็นมรดกที่ยังสืบทอดกันรุ่นสู่รุ่นให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและต่อยอดกับผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่ได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งที่ทำจากเครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งจากเครื่องจักสานไม้ไผ่

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องต้นทุน ผลตอบแทนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เพื่อการพัฒนารอบแนวคิดได้ดังนี้

ต้นทุน (Cost) คือ มูลค่าของทรัพยากรที่สูญเสียไปเพื่อให้ได้สินค้าหรือบริการ โดยมูลค่านั้นจะต้องสามารถวัดได้เป็นหน่วยเงินตราซึ่งเป็นลักษณะของการลดลงในสินทรัพย์หรือเพิ่มขึ้นในหนี้สิน ต้นทุนที่เกิดขึ้นอาจจะให้ประโยชน์ในปัจจุบันหรือในอนาคตก็ได้ เมื่อต้นทุนใดที่เกิดขึ้นแล้วและกิจการได้ใช้ประโยชน์ไปทั้งสิ้นแล้ว ต้นทุนนั้นก็จะถือเป็น “ค่าใช้จ่าย” (Expenses) ดังนั้น ค่าใช้จ่ายจึงหมายถึงต้นทุนที่ได้ให้ประโยชน์และกิจการได้ใช้ประโยชน์ทั้งหมดไปแล้วในขณะนั้นและสำหรับต้นทุนที่กิจการสูญเสียไป แต่จะให้ประโยชน์แก่กิจการในอนาคตเรียกว่า “สินทรัพย์ (Assets) ต้นทุนผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต (ดวงมณี โกมารทัต, 2544)

วัตถุดิบทางตรง (Direct Materials) หมายถึง มูลค่าของวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าโดยตรง และเป็นส่วนสำคัญที่คิดเป็นต้นทุนของหน่วยที่ผลิต

ค่าแรงงานทางตรง (Direct Labor) หมายถึง ค่าแรงงานต่าง ๆ ที่จ่ายให้แก่คนงานหรือลูกจ้างที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าสำเร็จรูปโดยตรง รวมทั้งเป็นค่าแรงงานที่มีจำนวนมากเมื่อเทียบกับค่าแรงงานทางอ้อมในการผลิตสินค้าหน่วยหนึ่ง ๆ และจัดเป็นค่าแรงงานส่วนสำคัญในการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป

ค่าใช้จ่ายในการผลิต (Manufacturing Overhead) หมายถึง แหล่งรวบรวมค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าซึ่งนอกเหนือจากวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง เช่น วัตถุดิบทางอ้อม ค่าแรงงานทางอ้อม ค่าใช้จ่ายในการผลิตทางอ้อมอื่น ๆ ได้แก่ ค่าน้ำค่าไฟ ค่าเช่า ค่าเสื่อมราคา ค่าประกันภัย ค่าภาษี เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายเหล่านี้ก็ต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการผลิตในโรงงานเท่านั้น

ผลตอบแทน เป็นการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนเพื่อให้ตัดสินใจได้ว่าควรลงทุนทำธุรกิจหรือไม่นั้น อาจใช้การวิเคราะห์จากยอดขายหักด้วยต้นทุนผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้กำไร (เฉลิมขวัญ ทรัพย์บุญยงค์, 2554)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณวดี อัมรานนท์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ กรณีศึกษา กลุ่มถวัลย์ไม้ไผ่จักสาน ตำบลปาบง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ โดยศึกษาและเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินธุรกิจ ปริมาณการผลิต ต้นทุน ค่าใช้จ่ายและรายได้ รวมไปถึงจนถึงขั้นตอนการผลิต จากการศึกษพบว่า กลุ่มถวัลย์ไม้ไผ่จักสานใช้เงินทุนจำนวน 608,465 บาท รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ 1,972,250 บาท ต้นทุนการขาย 1,552,372.40 บาท อายุโครงการ 10 ปี กลุ่มถวัลย์ไม้ไผ่จักสาน มีระยะเวลาคืนทุน 4.52 ปี มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 365,832.90 บาท และอัตราผลตอบแทนเท่ากับร้อยละ 15.40 ต่อปี

พลอยไพสิน บุญฤทธิ์ธมน์และคณะ (2563) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์หวด: กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจักสานบ้านหมากหญ้าอำเภอนองวัวหอ จังหวัดอุดรธานี โดยผลิตภัณฑ์หวดมีการจำหน่ายในราคาขายส่ง และจำหน่ายราคา 15 บาทต่อหวด โดยมีต้นทุนในการผลิตประกอบไปด้วย วัตถุดิบ 1,250 บาท ต่อเดือน ค่าแรงงาน 3,750 บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่ายการผลิต 439.17 บาทต่อเดือน รวม 5,439.17 บาทต่อเดือน ต้นทุนในการผลิตต่อหวดประกอบไปด้วย วัตถุดิบ 2.5 บาทต่อหวด ค่าแรงงาน 7.5 บาทต่อหวด 0.88 บาทต่อหวด คิดเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์รวม 10.88 บาทต่อหวด และใช้ระยะเวลาคืนทุน 1 เดือน จากผลการวิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์หวดกลุ่มจักสานบ้านหมากหญ้า มีต้นทุนวัตถุดิบที่

ต่ำส่งผลให้กำไรสุทธิไม่มากนัก ผู้ประกอบการควรปลูกไม้พางเอง เพื่อที่จะลงทุนในวัตถุดิบหลัก เพื่อเพิ่มปริมาณสินค้ามากขึ้น โดยไม่ได้เพิ่มค่าใช้จ่ายมาก เนื่องจากลงทุนในการปลูกไม้พางลงทุน เพียงครั้งเดียว จึงจะคุ้มกว่าซื้อไม้พางกับพ่อค้าคนกลาง

วิธีการศึกษา

การศึกษาต้นทุน ผลตอบแทนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 ราย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าผู้ผลิต มีการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่แตกต่างกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งออกแบบขึ้นมาเพื่อรับรองวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งมี 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ต้นทุนจากการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่

ตอนที่ 3 รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่

ตอนที่ 4 ปัญหาในการผลิตเครื่องจักสานไม้ไผ่

ตอนที่ 5 การประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งจากเครื่องจักสานไม้ไผ่

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งจากเครื่องจักสานไม้ไผ่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา การศึกษาในครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งข้อมูล คือ

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ใช้วิธีการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ผลิตเครื่องจักสานไม้ไผ่ โดยใช้แบบสอบถาม โดยผู้ตอบแบบสอบถาม คือ กลุ่มชาวบ้านชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับต้นทุนของการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานและรายได้ใน

การจำหน่ายเครื่องจักสาน การประเมินการพัฒนาเครื่องจักสานให้เห็นของตกแต่งภายในบ้าน ปัญหาในการทำเครื่องจักสาน รวมถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งที่ผู้ทำการวิจัยได้ทำการพัฒนาขึ้น

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการรวบรวมค้นคว้าข้อมูลจากเว็บไซต์ วารสาร หนังสือ อินเทอร์เน็ต เอกสารที่เผยแพร่จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปวิเคราะห์ศึกษาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้ ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนของการผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานและรายได้ในการจำหน่ายเครื่องจักสาน ปัญหาเกี่ยวกับการทอผ้า การประเมินการพัฒนาเครื่องจักสานให้เห็นของตกแต่งภายในบ้าน ปัญหาในการทำเครื่องจักสาน และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลต้นทุนที่ได้จากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 ราย มาคำนวณต้นทุนในการผลิต ซึ่งแยกตามส่วนประกอบของต้นทุนการผลิต ประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต

5. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งจากเครื่องจักสานไม้ไผ่

การนำลวดลายจักสานไม้ไผ่ของชุมชนบ้านแซวมาศึกษา และนำมาพัฒนาต่อยอดเป็นของตกแต่งที่สามารถใช้งานได้จริง แต่ยังคงความเป็นธรรมชาติของจักสานไม้ไผ่อยู่ เพื่อให้ตัวผลิตภัณฑ์ มีความทันสมัยแต่มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่เราชื่นชู ชื่นตา นำมาพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัยใช้งานได้ สามารถตกแต่งมุมต่างๆ ภายในบ้านหรือสถานที่ต่างๆ ได้ และมีการปรับสีสันทันเพื่อเพิ่มความโดดเด่น ความทนทาน ของตัวผลิตภัณฑ์มีขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนี้

5.1 ศึกษาลวดลายและวิธีการทำจักสานไม้ไผ่ของชุมชนบ้านแซว เพื่อนำมาพัฒนาและออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ของตกแต่งแบบใหม่ที่แตกต่างจากเดิมของชุมชนบ้านแซว โดยยังคงใช้ลวดลายที่เป็นลวดลายท้องถิ่นของชุมชนบ้านแซว และออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งที่ใช้ได้จริง กลมกลืนกับธรรมชาติ

5.2 จากการศึกษาค้นคว้าได้นำข้อมูลลวดลายพื้นฐานของชุมชนบ้านแซว คือ ลายตาแหลว เป็นลวดลายที่สวยงาม มีความโปร่งแสง มาพัฒนาเป็นโคมไฟ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ผู้ศึกษาได้นำผ้าดิบ

ซึ่งเป็นตัวไส้กรอกของโคมไฟนำไปแช่กับน้ำตะไคร้หอม เพื่อทำเป็นโคมไฟไต้ยุง โดยมีแนวคิดมาจากลุงหอมดับกลิ่นที่สามารถเปลี่ยนกลิ่นได้ทุกๆ 5 – 6 วัน ผู้ทำวิจัยจึงนำเอาแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานไต้ยุง เพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่ให้แก่ชุมชนและสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่อีกด้วย

ผลการศึกษา

จากการศึกษาต้นทุน ผลตอบแทนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล ได้ดังนี้

1. สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ผลิตเครื่องจักสานส่วนใหญ่เป็นทั้งเพศหญิงและเพศชายจำนวนเท่ากัน มีอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมา มีอายุระหว่าง 51-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.67 ส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีวัตถุประสงค์ในการผลิตเครื่องจักสานไม้ไผ่เพื่อจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 53.33 ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสานด้วยมือ คิดเป็นร้อยละ 96.67 ใช้ช่วงเวลาเวลารว่างจากการทำงานในการทำจักสานไม้ไผ่ คิดเป็นร้อยละ 60.00 และผู้ผลิตเครื่องจักสานส่วนใหญ่จะผลิตชะลอม คิดเป็นร้อยละ 28.26 และรองลงมาเป็นหมวกสาน คิดเป็นร้อยละ 19.57 ตะกร้าหวด คิดเป็นร้อยละ 17.39 กระเป๋าสาน คิดเป็นร้อยละ 15.22 พานขันโตก คิดเป็นร้อยละ 8.70 หวดนึ่งข้าว คิดเป็นร้อยละ 6.52 และตะกร้าใส่ของอเนกประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 4.35

2. ต้นทุนผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่เฉลี่ยต่อชิ้น สามารถจำแนกออกเป็นวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต ดังนี้

ตารางที่ 1 ต้นทุนผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่เฉลี่ยต่อชิ้น ของกลุ่มชาวบ้านชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ผลิตภัณฑ์	วัตถุดิบ ทางตรง	ค่าแรงงาน ทางตรง	ค่าใช้จ่ายใน การผลิต	ต้นทุนรวม ต่อชิ้น
ตะกร้าหวด	117.19	65.00	8.14	190.33
หวดนั่งข้าว	45.17	60.00	8.50	113.67
ชะลอม	104.19	81.15	9.24	194.58
หมวกสาน	74.56	48.89	21.22	144.67
พานขันโตก	179.75	86.25	12.15	278.15
ตะกร้าใส่ของอเนกประสงค์	133.50	60.00	10.50	204.00
กระเป๋าสาน	85.71	57.14	14.36	157.21
รวม	740.07	458.43	84.11	1,282.61

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานที่มีต้นทุนการผลิตมากที่สุด ได้แก่ พานขันโตก มีต้นทุนเฉลี่ยเท่ากับ 278.15 บาทต่อชิ้น รองลงมาได้แก่ ตะกร้าใส่ของอเนกประสงค์ มีต้นทุนเฉลี่ย 204.00 บาทต่อชิ้น ชะลอม มีต้นทุนเฉลี่ย 194.58 บาทต่อชิ้น และตะกร้าหวด มีต้นทุนเฉลี่ย 190.33 บาทต่อชิ้น

3. ผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่เฉลี่ยต่อชิ้น

ตารางที่ 2 ผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่เฉลี่ยต่อชิ้น ของกลุ่มชาวบ้านชุมชนบ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ผลิตภัณฑ์	ต้นทุนรวม	รายได้	กำไร(ขาดทุน)
ตะกร้าหวด	190.33	231.25	40.93
หวดนั่งข้าว	113.67	156.67	43.00
ชะลอม	194.58	281.46	86.88
หมวกสาน	144.67	187.22	42.55
พานขันโตก	278.15	515.00	236.85
ตะกร้าใส่ของอเนกประสงค์	204.00	265.00	61.00
กระเป๋าสาน	157.21	211.29	54.08
รวม	1,282.61	1,847.89	565.28

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานที่มีผลตอบแทนในรูปของกำไรจากการจำหน่ายมากที่สุด ได้แก่ พานขันโตก มีกำไรเฉลี่ย 236.85 บาทต่อชิ้น รองลงมาได้แก่ ชะลอม มีกำไรเฉลี่ย 86.88 บาทต่อชิ้น ตะกร้าใส่ของอเนกประสงค์ มีกำไรเฉลี่ย 61.00 บาทต่อชิ้น และกระเป๋าสาน มีกำไรเฉลี่ย 54.08 บาทต่อชิ้น

4. ปัญหาในการผลิตเครื่องจักสานไม้ไผ่

ด้านสุขภาพ มีผลเสียต่อสายตา คิดเป็นร้อยละ 18.29 กระดูกสันหลัง คิดเป็นร้อยละ 16.46 และมีผลเสียต่อนิ้วมือ คิดเป็นร้อยละ 12.80 ด้านการพ่นสี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$) เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เมื่อพ่นสีไม่ตรงตามที่ทำการออกแบบไว้ ต้องเสียเวลาพ่นสีใหม่เพื่อแก้ไข ทำให้เสียเวลา ($\bar{X}=4.70$) รองลงมาได้แก่ สีที่ใช้ต้องสีเสมอเท่าเทียมเหมือนกันหมด ($\bar{X}=4.67$) และลวดลายที่มีความละเอียดยากต่อการพ่นสี เพราะต้องใช้สีที่หลากหลาย ($\bar{X}=4.57$) ด้านของจักตอกที่ใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$) เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ จักตอกแบบเส้นใหญ่ ถึงจะใช้เส้นใหญ่ก็ต้องระวังในการสานให้สม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.73$) รองลงมาได้แก่ จักตอกขนาดเล็กจะทำให้การสานยากขึ้น มีความถี่ในการสาน ($\bar{X}=4.67$)

5. ความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งจากเครื่องจักสานไม้ไผ่

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งจากเครื่องจักสานไม้ไผ่

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1. ความน่าสนใจ	4.40	0.50	มาก
2. ความประณีตงดงาม	4.37	0.49	มาก
3. ความทันสมัย	4.43	0.57	มาก
4. การใช้วัสดุ สี ลวดลาย เหมาะสมกับความนิยมปัจจุบัน	4.37	0.61	มาก
5. ความเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้	4.37	0.76	มาก
6. คุณภาพของชิ้นงาน	4.27	0.69	มาก
7. ความคิดสร้างสรรค์	4.40	0.56	มาก
8. ความพึงพอใจต่อรูปแบบในภาพรวม	4.33	0.71	มาก
ภาพรวม	4.37	0.10	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งจากเครื่องจักสานไม้ไผ่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความทันสมัย ($\bar{X}=4.43$) รองลงมา ได้แก่ ความน่าสนใจ และความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.40$)

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอโยกยุง บ้านพญาเลาญ ตำบลต๋ำ อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาต้นทุนการผลิตเครื่องจักสานและผลตอบแทนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่ พบว่า เครื่องจักสานแต่ละชนิด มีต้นทุนการผลิตที่แตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตาม ต้นทุนในการผลิตก็ยังประกอบด้วย วัสดุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง ค่าใช้จ่ายในการผลิต ตะกร้าหวด มีต้นทุนเฉลี่ย 190.33 บาทต่อชิ้น หวดหนึ่งข้าว มีต้นทุนเฉลี่ย 113.67 บาทต่อชิ้น ชะลอม มีต้นทุนเฉลี่ย 194.58 บาทต่อชิ้น หมวกสาน มีต้นทุนเฉลี่ย 144.67 บาทต่อชิ้น พานขันโตก มีต้นทุนเฉลี่ย 278.15 บาทต่อชิ้น ตะกร้าใส่ของอเนกประสงค์ มีต้นทุนเฉลี่ย 204.00 บาทต่อชิ้น และกระเป๋าสาน มีต้นทุนเฉลี่ย 157.21 บาทต่อชิ้น ซึ่งสอดคล้องกับพลอยไพสิน บุญฤทธิ์ธมน์และคณะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์หวด กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จักสาน บ้านหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ต้นทุนในการผลิตประกอบไปด้วย วัสดุดิบ 1,250 บาทต่อเดือน ค่าแรงงาน 3,750 บาทต่อเดือน ค่าใช้จ่ายการผลิต 439.17 บาทต่อเดือน รวม 5,439.17 บาทต่อเดือน ต้นทุนในการผลิตต่อหวดประกอบไปด้วย วัสดุดิบ 2.50 บาทต่อหวด ค่าแรงงาน 7.50 บาทต่อหวด ค่าใช้จ่ายในการผลิต 0.88 บาทต่อหวด คิดเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์รวม 10.88 บาทต่อหวด และใช้ระยะเวลาคั้นทุน 1 เดือน และสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของดวงมณี โกมารทัต (2544) ที่กล่าวว่า ต้นทุนการผลิต หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ดี มีคุณภาพ ตามความต้องการของลูกค้า ประกอบด้วย วัสดุดิบทางตรง ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่าย และสอดคล้องกับ วรณวดี อัมรานนท์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ กรณีศึกษากลุ่มวิทยาลัยไม้ไผ่จักสาน ตำบลป่าบาง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มวิทยาลัยไม้ไผ่จักสานใช้เงินทุน จำนวน 608,465 บาท รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ 1,972,250 บาท ต้นทุนการขาย 1,552,372.40 บาท

2. จากการศึกษาความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งจากเครื่องจักสานไม้ไผ่ พบว่า ความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งจากเครื่องจักสานไม้ไผ่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

($\bar{X}=4.37$) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความทันสมัย ($\bar{X}=4.43$) รองลงมา ได้แก่ ความน่าสนใจ และความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.40$) ซึ่งสอดคล้องกับของสุวิมล คำย้อย (2555) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลซึ่งแสดงออกในด้านบวกหรือลบ ที่มีความสัมพันธ์กับการได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ต้องการ ซึ่งความรู้สึกพึงพอใจจะเกิดขึ้น เมื่อบุคคลได้รับ หรือบรรลุจุดหมายในสิ่งที่ต้องการในระดับหนึ่ง และความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้น หากความต้องการหรือจุดหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการต้นทุน ผลตอบแทนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเครื่องจักสานไม้ไผ่ ชุมชน บ้านแซว หมู่ 1 ตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย คณะผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 จากการศึกษา พบว่า ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานของชุมชน เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานที่ผลิตออกมาในรูปแบบซ้ำๆ กัน ดังนั้นควรส่งเสริมและให้การสนับสนุนชุมชน ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายเพื่อสร้างรายได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีพื้นฐานให้กับชุมชน เพื่อช่วยคำนวณต้นทุนและรายได้ให้แก่ชุมชน

2. ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการตลาดในด้านการส่งเสริมการขายให้กับผู้ผลิตเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ เพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายและเพิ่มรายได้ให้กับผู้ผลิต

2.2 ศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการช่วยผลิตเครื่องจักสาน เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจักสานของผู้ผลิต

เอกสารอ้างอิง

ดวงมณี โกมารทัต.(2544) การบัญชีต้นทุน.กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เฉลิมขวัญ ทรัพย์บุญยงค์. (2554). การบัญชีเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ. ซีเอ็ดยูเคชั่น.

พลอยไพลิน บุญฤทธิ์ธมน์และคณะ (2563) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของผลิตภัณฑ์หวด:

กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จักสานบ้านหมากหญ้าอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี.

วิทยาระเบียบวิธีวิจัยทางการบัญชี. หลักสูตรบัญชีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- วรรณวดี อัมรานนท์. (2550). ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ : กรณีศึกษา
กลุ่มถวัลย์ไม้ไผ่จักสาน ตำบลป่าบง อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุวิมล คำย้อย. (2555). ความพึงพอใจของผู้มารับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้าน
ห้วยกออำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี. อุดรธานี: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยกอ.